

הערכת השימוש בטאבלטים לצורכי למידה: תוצאות סקר תלמידי בית ספר תיכון

ד"ר טל סופר
טלי קהן
עינת ליבנה

מאי 2014

"Tomorrow's illiterate will not be the man who can't read; he will be the man who has not learned how to learn." *Alvin Toffler*

תוכן עניינים

3.....	מבוא
3.....	מתודולוגיה ואוכלוסיית המחקר
4.....	ממצאים
4.....	1. נתונים דמוגרפיים של המשתתפים
4.....	2. מספר שנות השימוש בטאבלט
5.....	3. מספר שנות שימוש בטאבלט לצורכי למידה
5.....	4. עוצמת השימוש בטאבלט
6.....	5. המרחב הפיסי של השימוש בטאבלט
7.....	6. מידת התרומה של הלמידה בטאבלט להבנת נושאי הלימוד
8.....	7. היקף השימוש בטאבלט לצורכי למידה
9.....	8. מידת התרומה של השימוש בטאבלט לתהליך הלמידה
9.....	9. השפעת השימוש בטאבלט על הקשרים החברתיים
10.....	10. נוחות השימוש בטאבלט לצורך למידה
11.....	11. תפיסת התלמידים את הלמידה באמצעות טאבלטים
13.....	12. הגורמים לשביעות רצון בלמידה בטאבלט
18.....	13. הגורמים לשיפור הלמידה באמצעות הטאבלט
21.....	סיכום

מבוא

השימוש בטכנולוגיות ניידות כגון: מחשבים ניידים, ספרים דיגיטליים, טלפונים סלולאריים, טאבלטים ועוד מאפשרות צריכה, עיבוד ואחסון של מידע מכל מקום ובכל זמן לכל אדם. השימוש היום יומי בטכנולוגיות אלה הופך להיות זמין ופופולארי יותר ויותר לצרכים מגוונים כגון: למידה, עבודה, יצירה ושמירה על קשרים חברתיים. טכנולוגיות ניידות הן בעלות פוטנציאל גדול להשביח את ההשכלה (Huber, 2012; Horizon, 2012). טכנולוגיות אלו מסייעות במימוש החזון של הרחבת מרחב הלמידה אל מחוץ לגבולות הכיתה ומעשיר את התהליך על ידי למידה מבוססת הקשר (Context aware- situated learning), למידה אישית אל מול למידה שיתופית ומתמשכת לאורך כל החיים (Naismith, et al., 2004). באמצעות טכנולוגיות אלו, נוצרים דפוסי תקשורת חדשים בין המורה לתלמיד, המסייעים להגברת היעילות ואיכות ההוראה (Lee & Wachholz, 2006). בשנים האחרונות אנו עדים לשילוב הטאבלטים בהוראה ובלמידה בבתי הספר. תהליך זה עדיין ראשוני ומעלה שאלות רבות הקשורות למידת התרומה של המכשירים הניידים להוראה וללמידה, כיצד הם משפיעים על תפיסות בנוגע ללמידה, על מוטיבציה ועל היבטים חברתיים. נראה כי בטווח הקצר, השימוש במכשירים ניידים, ילך ויגדל ויווצרו הזדמנויות חדשות לפעילויות לימודיות. בית-ספר תיכון זה הינו בי"ס חדשני, אשר חרט על דגלו את החלוציות והראשוניות של שילוב טכנולוגיה, במקרה זה הטאבלטים, בהוראה ובלמידה. תהליך זה לאור היותו ראשוני מציב אתגרים רבים והזדמנויות.

סקר זה נערך במסגרת תהליך מתמשך הבוחן את הטמעת הטאבלטים בהוראה באחד מבתי הספר התיכוניים בארץ. מטרת הסקר הייתה לתת משוב ראשוני על הלמידה המתבצעת באמצעות הטאבלטים במגוון מקצועות לימוד, כפי שבאה לידי ביטוי בעמדות ובתפיסות התלמידים. להעריך את מידת התרומה של הלמידה בסביבות מתוקשבות העושות שימוש בטאבלט וכן לעמוד על התמריצים והקשיים בלמידה מסוג זה, מנקודת מבטם של התלמידים.

הסקר בחן את היקף ועוצמת השימוש של התלמידים בארבעה נושאים עיקריים:

- א. **היבט פדגוגי** – תרומת השימוש בטאבלט לצורכי למידה
 - ב. **היבט חברתי** – השפעת הלמידה באמצעות הטאבלט על הקשרים החברתיים
 - ג. **היבט תפעולי** – נוחות השימוש בטאבלט לצורכי הלמידה
 - ד. **היבט רגשי** – תפיסות התלמידים לגבי למידה באמצעות הטאבלט
- דו"ח זה יפרט את ממצאי הסקר שנערך בקרב התלמידים בבית הספר.

מתודולוגיה ואוכלוסיית המחקר

הסקר הקיף 241 תלמידים בגילאי 14 בכיתה ח' בבית הספר קריית החינוך ע"ש דוד בן גוריון. לכל התלמידים יש טאבלטים אישיים שלהם. כל התלמידים עושים שימוש בטאבלטים במגוון מקצועות לימוד.

לצורך הסקר חובר שאלון מקוון אשר כלל 17 שאלות כלליות הכוללות היגדים במתכונת של שאלות רבות ברירה ובנוסף שאלות פתוחות. נושאי השאלות התבססו על הסקירה הספרותית

שנערכה בנושא וכן על סיכומי סיעורי המוחות, שהתקיימו באוניברסיטת תל אביב, בנוכחות נציגי האוניברסיטה וצוות המורים בבית הספר. השאלות התייחסו לארבעת הנושאים המרכזיים שצינו לעיל מתוך מטרה להעריך את עמדות התלמידים ותפיסותיהם באשר לשילוב הטאבלטים בתהליכי הלמידה. השאלון נבדק על ידי צוות המורים ותוקן בהתאם.

התלמידים השיבו על השאלון בבית הספר באמצעות הטאבלטים בקישור אשר ניתן להם.

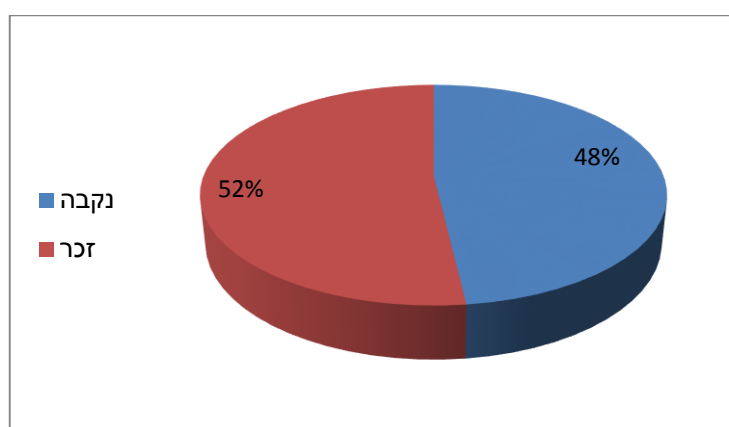
הנתונים נאספו וקודדו לקבצים של SPSS. נעשה ניתוח נתונים סטטיסטיים בעזרת תוכנת SPSS.

ממצאים

1. נתונים דמוגרפיים של המשתתפים

בסקר השתתפו 241 תלמידים מכיתה ח', בגיל 14.

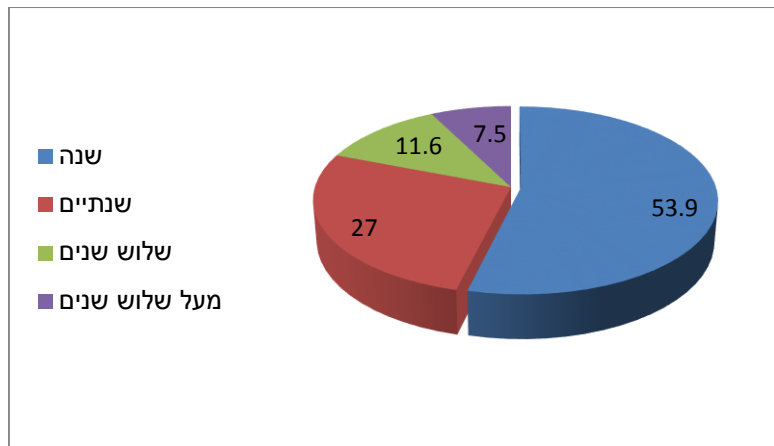
מתוכם 116 בנות המהוות 48% מכלל המדגם ו 125 בנים המהווים 52% מכלל המדגם. ישנו יתרון קל לאוכלוסיית הבנים יחד עם זאת הפילוג מאוזן יחסית בין המגדרים (ראה איור 1).

איור 1. מגדר

2. מספר שנות השימוש בטאבלט

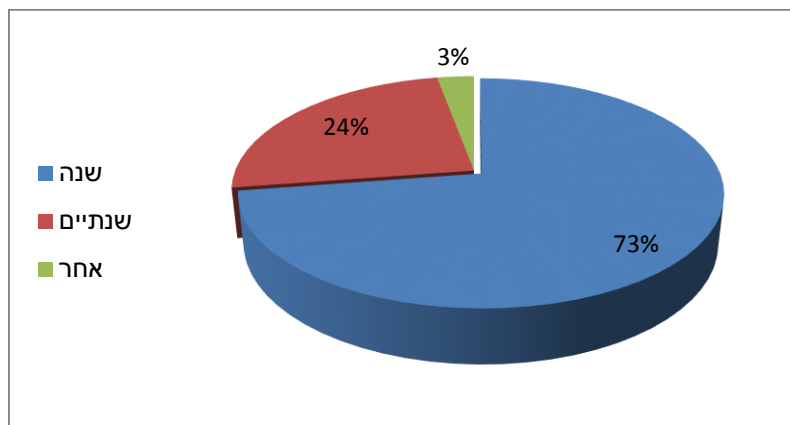
מרבית הילדים (53.9%) ציינו כי הם עובדים עם הטאבלט כשנה, מה שמצביע על היכרות קצרה יחסית עם המכשיר. מעטים (27%) ציינו כי הם עובדים עם הטאבלט שנתיים ורק 7.5% מהילדים הם בעלי היכרות ארוכה יותר של מעל שלוש שנים.

איור 2. מספר שנות שימוש בטאבלט

3. מספר שנות שימוש בטאבלט לצורכי למידה

בדומה לממצאי השאלה הקודמת גם כאן למרבית התלמידים (73%) היכרות קצרה של כשנה עם מכשיר הטאבלט לצורכי למידה. יצוין כי ההנחה היא שמדובר בהיכרות שרכשו בבית הספר במהלך השנה כיוון שהשאלון הועבר במחצית השנה. מספר קטן של תלמידים, (59) המהווים כ-24% מכלל התלמידים, ציינו כי יש להם היכרות של שנתיים עם המכשיר לצורכי הלמידה (ראה איור 3).

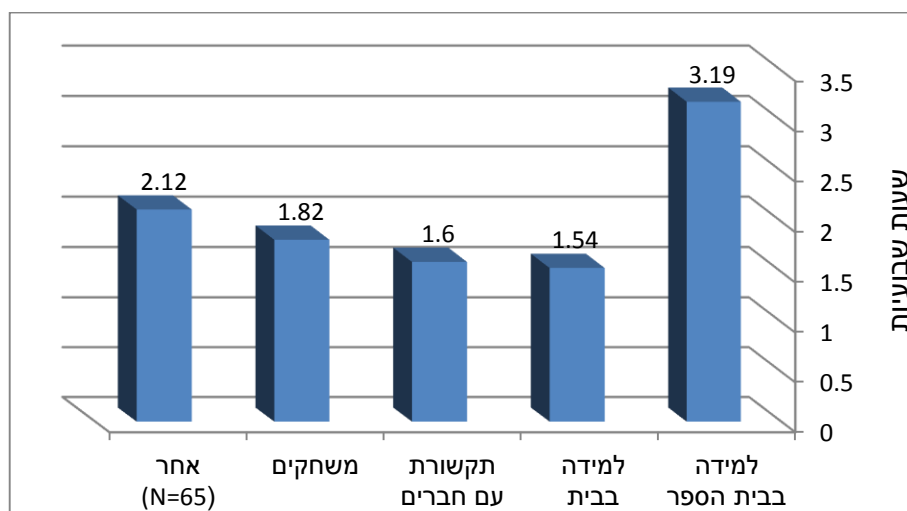

איור 3. מספר שנות השימוש בטאבלט לצורכי הוראה

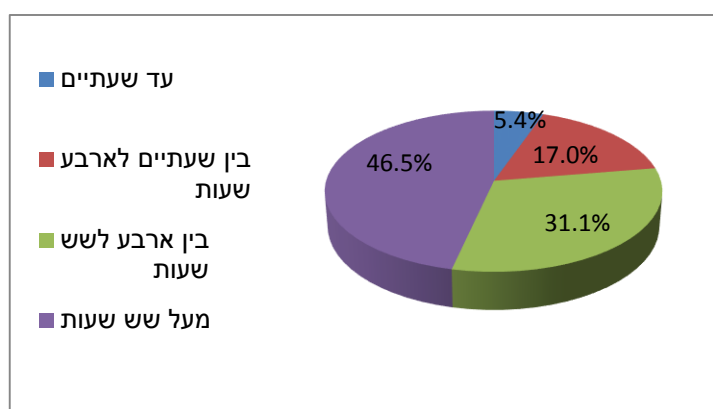
4. עוצמת השימוש בטאבלט

את עוצמת השימוש של התלמידים הערכנו באמצעות השאלה העוסקת בזמן המוקדש במהלך השבוע לשימוש בטאבלט לצרכים שונים. התוצאות מוצגות באיור 4 ו 5 ומלמדות כי בממוצע מקדישים התלמידים בין שעתיים לארבע שעות למגוון פעילויות שונות (לכל פעילות). העיסוק המרכזי הוא לצורכי למידה ונראה כי ממוצע הזמן המוקדש לפעילות למידה בבית הספר הינו 3.19 שעות שבועיות. התפלגות התשובות של התלמידים לשאלה זו מראה כי מרבית התלמידים 46.5% עוסקים בפעילות הלמידה בטאבלט בבית הספר מעל שש שעות. לזמן זה מתווסף הזמן המושקע בפעילויות נוספות כגון: למידה בבית, משחקים ותקשורת עם חברים (בממוצע כשעתיים). בנוסף, ציינו התלמידים כי הם משתמשים בטאבלט לצרכים אחרים כגון:

שמיעת מוסיקה, ספורט, איסוף מידע וגלישה, קריאה, לימוד נגינה, צילום וצפייה בסרטים. הזמן המקודש לפעילויות אלה הוא כשעתיים עד ארבע שעות שבועיות.

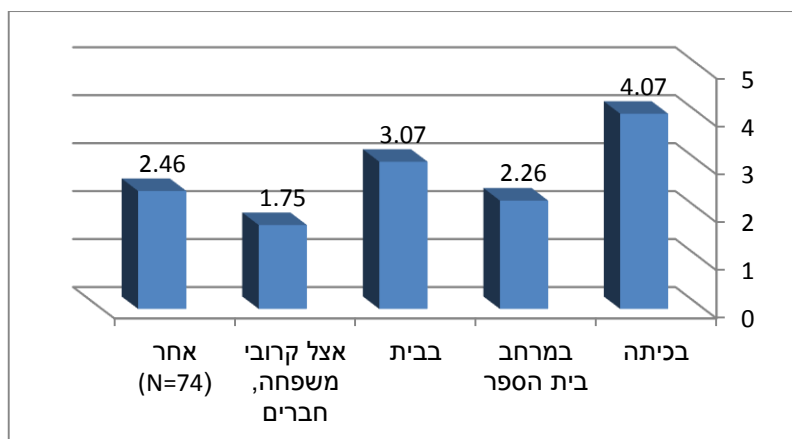
איור 4. הזמן הממוצע המושקע בשבוע לפעילויות שונות בטאבלט

איור 5. הזמן המושקע בשבוע לפעילות בטאבלט לצורכי למידה בכיתה

5. המרחב הפיסי של השימוש בטאבלט

82% מהתלמידים ציינו כי המקום בו הם משתמשים הכי הרבה בטאבלט לצורכי למידה הוא המרחב הכיתתי (ראה איור 6). לאחר מכן השימוש נעשה בבית או במקום אחר (בעיקר בזמני הנסיעה השונים: הסעות לבית הספר, לחברים, עם ההורים וכד'). ניתן לראות כי התלמידים משתמשים במידה מועטה מאוד בטאבלט לצורכי הלמידה במרחב הבית ספרי או אצל משפחה (68% בשני המקרים).

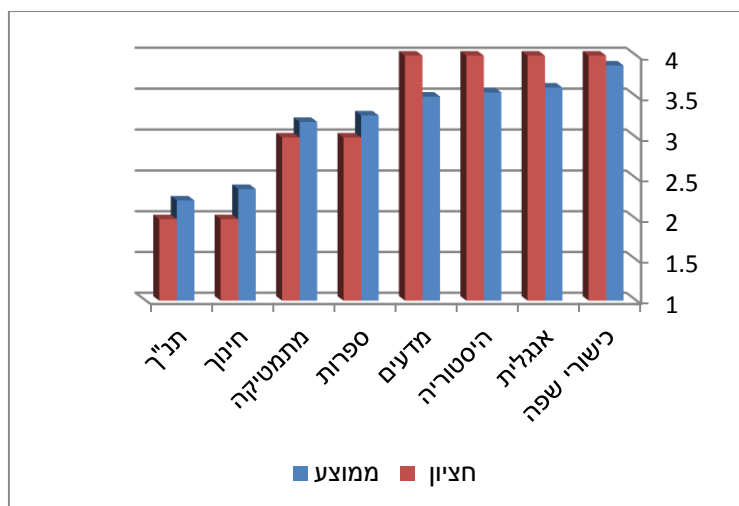
איור 6. ממוצע מידת השימוש בטאבלט לצורכי למידה במקומות שונים
(כלל לא = 1 - במידה גבוהה מאוד = 5)

6. מידת התרומה של הלמידה בטאבלט להבנת נושאי הלימוד

טבלה 1 ואיור 7 מציגים את תוצאות המשוב של התלמידים למידת התרומה של הלמידה בשילוב הטאבלט להבנת נושאי הלימוד במקצועות השונים. נראה כי באופן כללי במרבית המקצועות ציינו התלמידים כי הלמידה עם הטאבלט תורמת במידה בינונית עד גבוהה מאוד להבנת נושאי הלימוד. מרבית התלמידים ציינו כי הציון הגבוה ביותר ניתן למקצועות כישורי שפה ואנגלית (65.7% ו 56.7% מהתלמידים בהתאמה) עם ציון ממוצע של 3.88 ו 3.61 בהתאמה (בסקלה של 1=כלל לא עד 5=גבוה מאוד). המקצועות הבאים אחריהם הינם היסטוריה ומדעים עם ציון ממוצע של 3.5. נראה כי במקצועות חינוך ותנ"ך התלמידים חושבים כי הלמידה באמצעות הטאבלט מסייעת במידה מעטה עד מעטה מאוד להבנת נושאי הלימוד. חשוב לציין כי לא כל התלמידים לומדים את כל המקצועות באמצעות הטאבלט, לכן החישוב נעשה רק עבור התלמידים הלומדים את המקצוע.

	ממוצע	חציון	סטיית התקן	N
כישורי שפה	3.88	4	1.24	233
אנגלית	3.61	4	1.18	235
היסטוריה	3.55	4	1.12	237
מדעים	3.5	4	1.25	237
ספרות	3.27	3	1.19	235
מתמטיקה	3.19	3	1.26	237
חינוך	2.37	2	1.43	139
תנ"ך	2.23	2	1.25	129

טבלה 1. תרומת הלמידה בטאבלט להבנת נושאי הלימוד במקצועות השונים

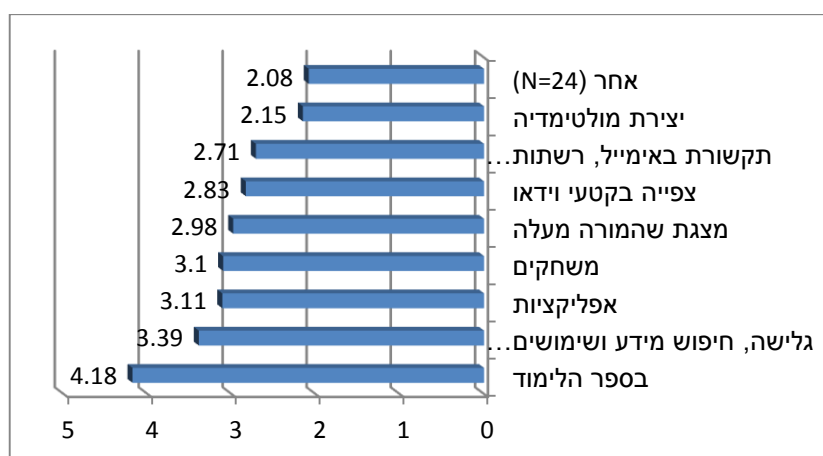
איור 7. תרומת הלמידה באמצעות הטאבלט להבנת נושאי הלימוד במקצועות השונים (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

7. היקף השימוש בטאבלט לצורכי למידה.

בכדי לבחון את מגוון השימושים של התלמידים בעזרים המצויים בטאבלט לצורכי למידה הוצגו בפני התלמידים מגוון אפשרויות בהן ניתן להשתמש לצורכי למידה. התלמידים התבקשו לדרג את מידת השימוש בסקלה של 1 עד 5 (1= כלל לא עד 5 = במידה גבוהה מאוד). מתוך הממצאים המוצגים באיור 8 עולה כי השימוש העיקרי והנפוץ ביותר נעשה בספרי הלימוד (4.18 בממוצע). כ-83% מהתלמידים ציינו כי הם משתמשים בספרי הלימוד במידה גבוהה עד

גבוהה מאוד. הפעילות הבאה אותה ציינו התלמידים עוסקת בגלישה באינטרנט ובחיפוש מידע (ממוצע 3.39), אותה ציינו 54% מן התלמידים במידה גבוהה עד גבוהה מאוד, ולאחר מכן שימוש באפליקציות (מצלמה, מילון וכד') ומשחקים. ניתן לראות כי התלמידים עושים שימוש בינוני במצגות שהמורה מעלה ופחות מכך בתקשורת או יצירת מולטימדיה. השימושים האחרים שצוינו על ידי התלמידים עוסקים בצפייה בסרטונים ובאיסוף מידע.

איור 8. ממוצע מידת השימוש בעזרים שונים בטאבלט לצורכי למידה (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

8. מידת התרומה של השימוש בטאבלט לתהליך הלמידה

בכדי לבחון את מידת התרומה של מגוון השימושים האפשריים בטאבלט לתהליך הלמידה הוצגו בפני התלמידים מגוון שימושים אותם התבקשו לדרג בסקלה של 1=כלל לא עד 5=במידה גבוהה מאוד. איור 9 מציג את תוצאות התרומה עפ"י מגוון השימושים. נראה כי התרומה הגבוהה ביותר (ממוצע 3.93) הינה האפשרות להגיע למידע רב ומגוון, ממצא המחזק את הממצא בסעיף הקודם בו ציינו התלמידים כי מידת שימוש גבוהה נעשית בטאבלט לצורכי גלישה וחיפוש מידע. מעניין לראות כי גמישות הלמידה בזמן ובמקום נתפסת על ידי התלמידים כתורמת במידה גבוהה עד גבוהה מאוד לתהליך הלמידה כמו גם עושר החומרים ומגוון חומרי העזר שהמורים מוסיפים המספקים למידה מגוונת יותר. השימוש בקול, בתמונות ובסרטים אף הוא נמצא בעל מידת תרומה גבוהה לתהליך הלמידה, ממצא המתחזק לאור תוצאות קודמות בהן מציינים התלמידים כי הם משתמשים בטאבלט לצורכי צפייה בסרטונים. מעניין לציין כי דווקא האפשרויות הכרוכות בעבודת צוות, יכולת לארגן את הלמידה ועיסוק בניהול תוכן (הוספת הערות אישיות) נתפסות על ידי התלמידים כתורמות במידה בינונית עד מעטה.

איור 9. מידת התרומה של השימוש בטאבלט לתהליך הלמידה
(1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

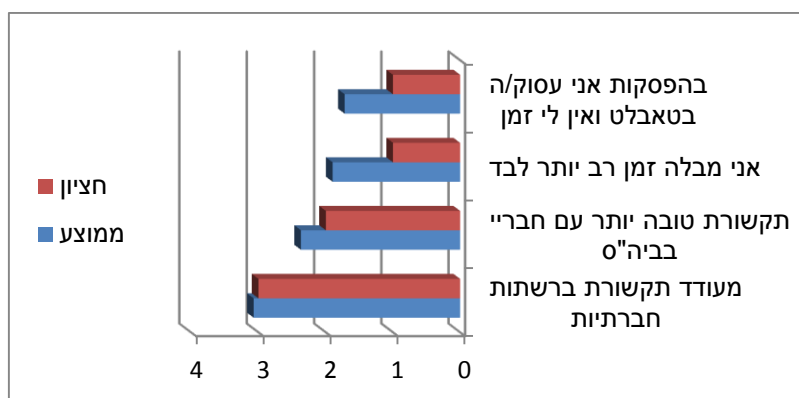
9. השפעת השימוש בטאבלט על הקשרים החברתיים

אחד הנושאים החשובים בנוסף לתרומת השימוש בטאבלט ללמידה הינו ההשפעה הישירה של השימוש על הקשרים החברתיים בין התלמידים לחבריהם בבית הספר ולצוות המורים. טבלה 2 ואיור 10 מציגים את התוצאות של תשובות התלמידים המלמדות על השפעה בינונית עד מעטה של השימוש בטאבלט על קשרים חברתיים, בין אם מדובר בעידוד התקשורת ברשתות חברתיות או עם חברים בבית הספר ועד לתחושות של בדידות כתוצאה מהשימוש בטאבלט בבית הספר. נראה כי התלמידים אינם משתמשים בטאבלטים בהפסקות ואינם חשים כי ההתנהלות החברתית שלהם נפגמת.

סטטיסטיקה	חציון	ממוצע	N=241
-----------	-------	-------	-------

1.31	3	3.07	מעודד תקשורת ברשתות חברתיות
1.25	2	2.37	תקשורת טובה יותר עם חבריי בביה"ס
1.2	1	1.9	אני מבלה זמן רב יותר לבד
1.06	1	1.72	בהפסקות אני עסוק/ה בטאבלט ואין לי זמן

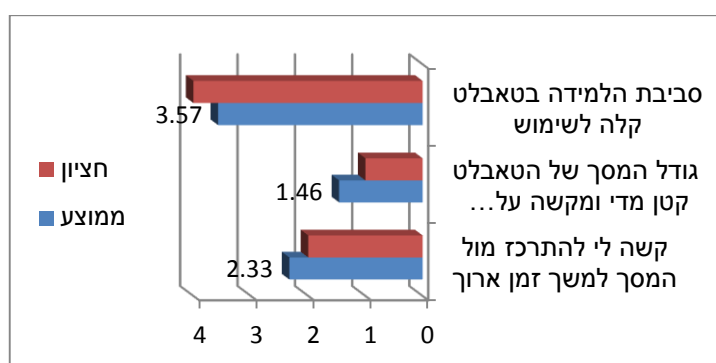
טבלה 2: השפעת השימוש בטאבלט על הקשרים החברתיים

איור 10. השפעת השימוש בטאבלט על הקשרים החברתיים (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

10. נוחות השימוש בטאבלט לצורך למידה

60% מהתלמידים ציינו כי הלמידה באמצעות הטאבלט קלה לשימוש במידה גבוהה עד גבוהה מאוד. נראה כי התלמידים אינם חווים בעיות טכניות או קשיי תפעול של מכשירי הטאבלט בתהליך הלמידה. הדבר נכון גם להיבטים של גודל המסך, מידת הריכוז וההפעלה של סביבת הלמידה (ראה איורים 11 ו 12).

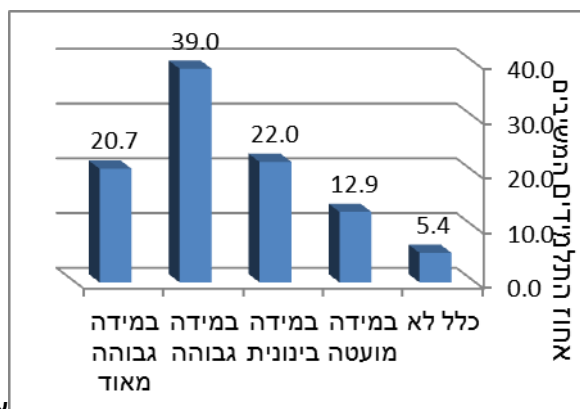

איור 11. נוחות השימוש בטאבלט בתהליך הלמידה (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

איור 12. סביבת הלמידה בטאבלט קלה לשימוש (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

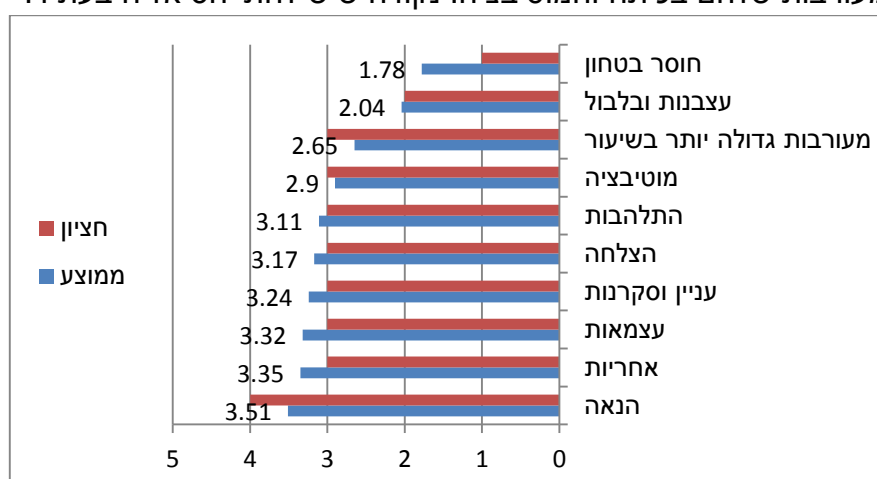
11. תפיסת התלמידים את הלמידה באמצעות טאבלטים

בכדי לבחון את עמדות התלמידים ותפיסותיהם באשר לתפיסתם את שילוב הטאבלט לצורכי

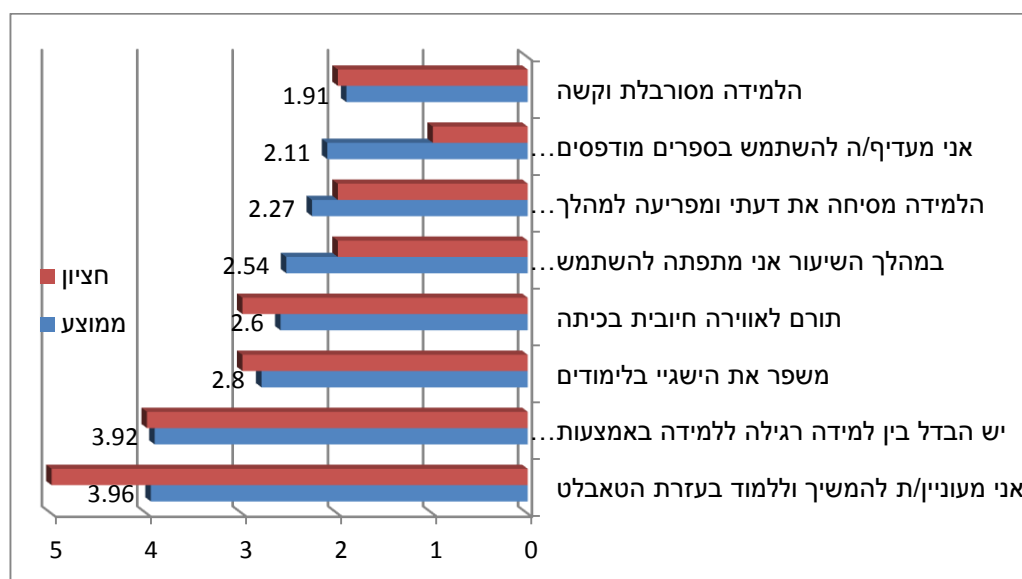
למידה נשאלו שתי שאלות, האחת בוחנת את התחושות האישיות המתעוררות בתלמיד לאור הלמידה באמצעות הטאבלט והשנייה בוחנת את ההרגשה הכללית מסוג למידה זה.

התוצאות המוצגות באיור 13 מלמדות כי תחושת התלמידים האישית באופן כללי הינה חיובית במידה גבוהה עד גבוהה מאוד. כ-80% מהתלמידים ציינו כי הם חשים הנאה במידה בינונית עד גבוהה מאוד, מהם למעלה מ-50% מהתלמידים ציינו כי הם חשים הנאה מהלמידה במידה גבוהה עד גבוהה מאוד. כמו כן, הם חשים מידה של עצמאות, אחריות, עניין וסקרנות והתלהבות מהשימוש בטאבלט בתהליך הלמידה. נתונים אלה מחזקים את הממצאים שהוצגו לעיל, שכן התלמידים חשים בטוחים בשימוש בטאבלט, הם חושבים כי השימוש בו תורם ללמידה שלהם במידה גבוהה עד גבוהה מאוד. חשוב לציין כי השימוש בטאבלט אינו גורם לתלמידים תחושת חוסר בטחון, עצבנות או בלבול. יחד עם זאת הוא מגביר במידה מעטה את תחושת המעורבות שלהם בכיתה והמוטיבציה. נקודה שיש להתייחס אליה בעתיד.

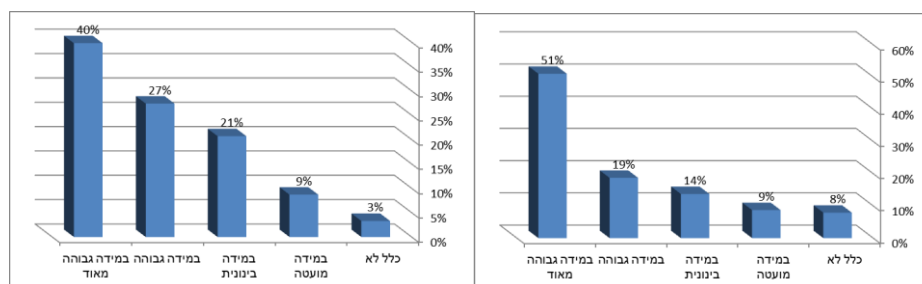
איור 13. תחושות התלמידים המתעוררות בעת הלמידה באמצעות הטאבלט (1=כלל לא – 5=במידה גבוהה מאוד)

תחושות אלה מתחזקות נוכח תשובות התלמידים לשאלה הבוחנת את עמדתם לגבי השימוש בטאבלט לצורכי הוראה באופן כללי (איור 14). נראה כי מרבית התלמידים (כ-84%) מעוניינים להמשיך ולהשתמש בטאבלט לצורכי הוראה במידה בינונית עד גבוהה מאוד, מהם כ-70% במידה גבוהה עד גבוהה מאוד. כמו כן, מציינים התלמידים כי במידה גבוהה עד גבוהה מאוד יש הבדל בין הלמידה באמצעות הטאבלט ללמידה הרגילה. מרביתם (כ-70%) מציינים כי הם מעוניינים להשתמש בספרים דיגיטליים ולא בספרים מודפסים. ממצא המחזק את הנאמר לעיל כי מרבית השימוש הינו בספרים דיגיטליים.

איור 14. הרגשה כללית מהשימוש בטאבלט ללמידה

נראה כי מדדים כמו שיפור ההישגים בלימודים אכן נמצאו כתורמים, אך במידה בינונית. מעניין לציין כי התלמידים חושבים שהלמידה באמצעות הטאבלט מסיחה את דעתם או מפריעה למהלך השיעור במידה מעטה עד כלל לא וכמובן שהלמידה אינה מסורבלת או קשה כלל. ממצאים אלה מחזקים את הממצאים הקודמים אודות השימוש הקל בטאבלטים בסביבות ההוראה וכן שלילת התחושה של חוסר ריכוז כתוצאה מהשימוש בטאבלט. נקודה למחשבה היא התרומה הבינונית עד מעטה של הטאבלט לאווירה החיובית בכיתה.

איור 15. מעוניין להמשיך ללמוד בעזרת הטאבלט איור 16. יש הבדל בין למידה רגילה ללמידה באמצעות הטאבלט

12. הגורמים לשביעות רצון בלמידה בטאבלט

סעיף זה מתאר את תשובות התלמידים לשאלה פתוחה בה התבקשו לתאר באופן חופשי את מידת שביעות הרצון שלהם בלמידה בטאבלט. התשובות לשאלה נותחו בניתוח תוכן וקובצו לקטגוריות מרכזיות. להלן סיכום הממצאים לרבות מבחר ציטוטים הממחישים את הרעיונות המרכזיים. מתשובות התלמידים לשאלה זו עולים מספר נושאים אותם ניתן למיין לקטגוריות הבאות:

יתרונות תכונות המכשיר הנייד;

ניהול מידע אישי;

תכנים ולמידה;

חברתי;

תקשורת;

פנאי;

מתאים לרוח הזמן – מודרני;

הערות כלליות;

אי שביעות רצון / בעיות.

יתרונות תכונות המכשיר הנייד

בתשובות רבות עלתה התייחסות להיבטים המאפיינים מכשירים ניידים ברמה הפיזית והפונקציונאלית. קטגוריה זו ניתן לחלק לארבע תתי קטגוריה:

נוחות פיזית; Ubiquitous Learning; נגישות; זמינות, מהירות.

נוחות פיזית: מספר רב של משיבים התייחסו לנושא המשקל הקל של האיפד ולכך שאין צורך לסחוב בתיק ספרים כבדים ומחברות:

"הלמידה באמצעות האיפדים מקלה על הגב כי כמות הספרים פוחתת..."

"התיק קל הרבה יותר. כל הספרים נגישים בקלות."

Ubiquitous Learning: נושא שעלה מתשובות תלמידים היא האפשרות ללמוד באמצעות האיפד בכל זמן ובכל מקום:

"אם אתה נוסע לחופשה אז במקום לסחוב את כל הספרייה שלך בשביל עבודות אתה פשוט

לוקח את האיפד ושתי דפדפות ואתה לא שוכח כלום."

"אפשר ללמוד כמעט בכל מקום..."

"...זה הרבה יותר נגיש ואם אני צריכה ללמוד אני יכולה בכל מקום..."

נגישות: נושא נוסף שעלה במספר תשובות הוא הנגישות מבחינת אפשרויות התצוגה והקריאה שבאיפד:

מספר תשובות ציינו את יתרונות האיפד

"הספר יותר נוח לראייה"

"...אפשר להגדיל את הספר אם לא רואים טוב..."

"אני מרוצה מזה שכל הספרים בתוך הטאבלט וזה קל יותר להתקרב למסך ולהבין על מה

מדובר"

עם זאת, הייתה התייחסות אחרת שציינה שהשימוש באייפד גורם לכאבים בעיניים
 "זה מזיק לעיניים ומוציא קרינה ואחרי כמה זמן כשמתכלים על האייפד, כואבות העיניים."
זמינות ומהירות: תת קטגוריה נוספת העולה בהקשר של יתרונות תכונות המכשיר הנייד
 היא הזמינות של האייפד והאפשרות למצוא ולשלוח מידע במהירות:
 "אפשר לחפש ולמצוא באינטרנט שאלות ודברים תוך שניה ואי אפשר בלי האייפד"
 "יש נגישות מהירה ויעילה לאינטרנט כאשר יש צורך בחיפוש מידע לצורך מחקרים ועוד."
 "השימוש באייפד הוא קל ועוזר לי ללמוד ולחפש באינטרנט במקום ללכת למחשב ולהפעיל
 אותי ויש לי את האייפד נגיש וזמין."

ניהול מידע אישי

בתשובות התלמידים עולה התייחסות לנושא **ניהול מידע אישי**, גם קטגוריה זו ניתן לחלק
 לשתי תתי קטגוריות: **סדר וארגון וניהול הלמידה**.
סדר וארגון: מבין תשובות התלמידים ניתן לראות כי מרבית המתייחסים לנושא זה ציינו
 שבגלל שכל חומרי הלימוד נמצאים באייפד לא שוכחים להביא ספרים לשיעור:
 "אתה לא יכול לשכוח ספר ואז לא להיות כל כך בשיעור"
 "אין התירוץ הזה: "שכחתי את הספר בבית" וזה לא הגיוני למי שיש אייפד כי כל הספרים
 נמצאים בפנים"
 עם זאת יש לציין כי תלמיד אחד ציין בתשובתו כי במקרה ושוכחים את האייפד עצמו, אין את
 כל הספרים לאותו יום.
 "יש יותר מאגרי מידע ללמוד מהם וכל הספרים מרוכזים במקום אחד, כך שאינך יכול לשכוח
 אף ספר בבית (אלא אם כן אתה שוכח את האייפד, ואז אין לך את כל הספרים לאותו יום)."
 מהציטוטים הבאים מעניין לשים לב כי הנושא מוריד רמת לחץ, זאת ניתן לראות בביטויים
 "מוריד לי לחץ", "אין חששות..."
 "כן אני מרוצה מהלמידה באייפד כי זה מוריד לי לחץ בבוקר אם הספרים כי אני יודע שיש לי
 את כל הספרים עליי..."
 "...אין חששות לגבי הספרים, אם נקרע או נאבד צריך לשלם."
 מספר תלמידים התייחסו באופן ספציפי לנושא סדר וארגון בעזרת האייפד:
 "הכול יותר נוח ומאורגן"
 "אני נוהג לאבד דפים בקלות, וכשהם בטאבלט יותר נוח..."
ניהול הלמידה: בנושא זה עולים מספר גורמים המסייעים לתלמידים בניהול הלמידה, כגון
 האפשרות לכתוב תזכורות באייפד, שימוש בפתקיות, גישה מהירה לחומרים, איסוף חומרי
 לימוד, סימון תכנים (ב'מרקר') ושימוש באייפד לצילום הלוח:
 "יותר קל לאגור חומר ללמוד למבחנים, ויותר קל לעשות עבודות בית בעזרת האינטרנט."
 "שאני יכולה לצלם את הלוח או מחברות, שיש לי פתקיות..."
 "אני מרוצה מכך שאפשר לכתוב תזכורות ולמצוא מידע על הנושא הנלמד"

"יותר קל ללמוד עם האייפד מכיוון שאפשר לסמן עם צבע משפטים חשובים ואפשר להיכנס לקישורים לימודים"

תכנים ולמידה

התלמידים התייחסו רבות בתשובותיהם לנושאים הקשורים לתכנים לימודיים וללמידה עצמה. בנושא זה התשובות מתחלקות למספר תתי נושאים: **תכנים וחומרים שניתנים על ידי מורים; נגישות לחומרים נוספים בשיעור; מולטימדיה; נגישות למקורות מידע; הנאה, סקרנות, גיוון ועניין בלמידה; הרחבת הידע; שיפור ביכולת ריכוז; שיפור בלמידה; זמן השיעור**

תכנים המועלים על ידי מורים: תלמידים התייחסו באופן חיובי לתכנים המוגשים ומכוונים ישירות על ידי המורים. הם מציינים את מידת התרומה והסיוע להבנת החומר הנלמד. כמו כן מציינים התלמידים פעילויות העשרה והרחבת הידע בנושאי הלימוד:

"אני לומדת הרבה יותר טוב וההערות שהמורים שמים ואני שמה עוזרים לי"
"ונגיד במתמטיקה אז המורה שולחת לי סרטונים שמסבירים מה לעשות וזה ממש עוזר לי."
"שכאשר המורה לדוגמא להיסטוריה רצתה להסביר לנו נושא מסוים היא שלחה אותנו לסרטון ורק אז הבנתי את החומר הנלמד"
"כשלומדים בטאבלט יש יותר פעילויות העשרה"
"מרוצה מכך שבעזרת הטאבלט המורות יכולות להעלות קישורים של כל מיני סרטונים המתקשרים לנושא הנלמד בכיתה."

נגישות לחומרים נוספים בזמן שיעור: תלמידים ציינו כי הגישה לרשת במהלך השיעור, מסייעת להם בהבנת החומר ובהכנה לקראת שיעורים, דבר זה יכול להעיד על כך ששימוש באייפד תורם ליכולת למידה עצמית:

"אני מרוצה מזה שאם יש לי בעיה בהבנת החומר אני יכולה לחפש תשובות לשאלות שלי..."
"אם אני לא מבינה משהו בכיתה במקום להפריע או לגרום דיבור מיותר אני מחפשת באינטרנט לא משתמשים רק בספרים אלה גם באפליקציות שעוזרות בלמידה"

מולטימדיה: בנושא התכנים, היו מספר תגובות של תלמידים שצינו לטובה את המגוון העשיר של דרכי הצגת תוכן, היו התייחסויות לכך שהאמצעים הנוספים מעבר לטקסט הכתוב תורמים להמחשת נושאים ולהבנת החומר:

"אני מרוצה מכל האנימציה והסרטונים והמצגות שהמורים מעבירים לנו זה עוזר להמחשה של החומר ועוזר להבנה"
"אני מרוצה מהחיבור לאינטרנט ושהמורים מוסיפים תמונות סרטונים וכתבות מעניינות שקשורות לנושא"
"שאפשר מלבד הספר לראות סרטונים, מצגות, לראות את החומר בצורה שונה ובהמון הביטים שונים. זה ממש עוזר לי"

נגישות למקורות מידע: הנושא של הנגישות לחומרי לימוד ומקורות מידע שונים מעבר לספרי הלימוד מוצג בהיבט חיובי, זאת בהתייחס למגוון מאגרי מידע, גישה קלה למידע וכד':

"... קל לי לקרוא בו בנושאים שקשה לי להבין אני יכול להשתמש בגוגל להבין אותו"

"שהמקורות מידע יותר נגישים, ואת כל המידע ניתן למצוא באינטרנט בקלות."

"קל יותר נוח יותר ונגיש למקורות מידע מחוץ לספר."

הנאה, סקרנות, גיוון ועניין בלמידה: התלמידים מציינים ומסבירים כי למידה בשימוש ב- אייפד מעוררת סקרנות, יוצרת הנאה והתלהבות, בהקשרים אלה התלמידים מדגישים את נושא הגיוון בדרכי העברת התכנים והעניין שהגיוון יוצר. חשוב לשים לב כי התלמידים עשו שימוש במילים כגון: "מעורר התלהבות", "מעורר סקרנות", "כיף", "גיוון", "מעניין", "מרתק" ועוד:

"השימוש בטאבלט מאוד עוזר להעברת החומר בצורה טובה ומהנה והוא מעודד למידה."

דרך הטאבלט אפשר להעביר נושאים בצורה שונה ומגוונת מהרגיל וכך אפשר להתחבר יותר לנושא."

"אני מרוצה מכך שעם האייפדים כיף יותר וקל יותר ללמוד והלמידה באייפד מעוררת יותר סקרנות."

"למידה יותר מעניינת, נגישה, שונה וכיפית"

"האייפדים מאפשרים עוד דרכים ללמוד לא להישאר בריבוע הזה שנקרא כיתה, ומגוון את העבודות שנותנים לנו."

"סרטים ומשחקים וקל לי יותר ללמוד. יותר כיף מלפתוח ספרים."

הרחבת הידע: התלמידים ציינו יתרונות של שימוש באייפד כמאפשר הרחבה של הידע ולמידת נושאים חדשים:

"...אנחנו יכולים לגלוש לכל מיני אפליקציות ואתרים שירחיבו את המידע שלנו"

"עם הטאבלט אפשר להגיע לחומר הרבה יותר מהר ואפשר ללמוד חומר חדש בקלות"

"אני אוהב לגלות מילים ומושגים חדשים תוך כדי השיעור מהאינטרנט ולהרחיב את הידע שלי."

"יש מקורות מידע רחבים זה מעניין ומסקרן זה דרך מהנה ללמוד"

יכולת ריכוז: בנושא זה היו התייחסויות מנוגדות, מחד ציינו שני תלמידים שלמידה בטאבלט משפרת את יכולת הריכוז בלמידה:

"בזכות הטאבלט יש לי פחות לסחוב ויותר קל לי, אני מצליחה להתרכז טיפה יותר"

"ההיבט הוא שאני יכול יותר להקשיב"

מאידך, מספר תלמידים ציינו כי הלמידה באמצעות האייפד מקשה על הריכוז וגורמת להסחת הדעת:

"זה קשה ללמוד עם אייפדים זה קשה להתרכז בגלל האיפד וכל הקטע של המגע אפילו אם לא משחקים זה מוציא מריכוז וגם זה עוד יותר מוציא מריכוז כשאתה רואה אחרים משחקים באיפד..."

"אני לא מרוצה מזה שזה מסיח את דעתי"

"האייפד מסיח את דעתנו בשיעור וגורם לילדים לשחק במקום להקשיב למורה."

הישגים בלימודים: מספר תלמידים השיבו כי השימוש בטאבלט שיפר את הישגיהם בלימודים:

"מהציונים, מהלמידה עצמה ומזה שאני נהנה."

"שיפור בלימודים"

חברתי

בנושא החברתי היו שצינו את השימוש באיפד כמסייע לפן החברתי וללמידה שיתופית. לעומתם היו התייחסויות לכך שהשימוש באיפד מפחית את עבודת הצוות, מבודד ומפריע לתקשורת החברתית. תלמיד אחד ציין כי השימוש באיפד מסייע לו בתקשורת עם המורים:

"...אפשר להשלים חומר ולהיעזר בחברים בפייסטיים ובהודעות"

"...בנוסף זה כלי מגבש וטוב."

"האייפד עוזר לי לדבר עם חברי ברשתות החברתיות ולהשיג מידע מגוגל ואתרים שונים"

"...אומנם היה יותר משעמם אבל כולם היו יושבים ולומדים ביחד עם הספרים היה יותר עבודת צוות מאשר האייפד אבל כיף ללמוד עם האייפד אתה לא יוכל להפסיד חומר זה מקל עלייך על התיק כל הספרים בתוך האייפד שזה ממש טוב ועוזר... אז תודה שחשבתם על זה"

"האייפד גורם לילדים להתבודד עם האייפד והמשחקים מאשר להסתובב עם חברים."

"הדברים שאני לא מרוצה מהם בגלל הלמידה באייפד הם שזה קצת מפריע לתקשורת החברתית..."

פנאי

היו מספר תשובות של התלמידים, אשר ציינו לחיוב את השימוש באיפד לצורכי פנאי, הנאה ומשחקים הן בבית הספר והן בבית:

"...ולא משעמם בהפסקות."

"...וגם בהפסקות יש הרבה מה לעשות איתו וגם עם החברים ביחד."

"...כשמעמם לי בבית אני פותח את האייפד ומשחק...."

"...ונוח למשחקים"

"אני יכולה לשחק כשאני גומרת את העבודה שנתנו לי בכיתה"

כאשר המורה לא מגיעה יש לנו תעסוקה ויש לנו מה לעשות בשיעורים משעממים"

מתאים לרוח הזמן – מודרני

מספר משיבים התייחסו ללמידה באמצעות האייפד כעכשווית, כדבר חדשני המתאים לימינו ומקושר לעולמם:

"אני מרוצה מהלמידה ואיך שהלימודים שלנו יעזרו לנו גם בדברים אחרים בחיים כיוון והיום

הכל במחשבים ובטאבלטים..."

"...זה מיוחד ללמוד עם האייפד אחרי 7 שנים עם ספרים."

"אני מרוצה ללמוד בטאבלט כיוון שטוב יותר ללמוד עם משהו יותר חדשני ומתאים

לתקופתינו... זה גם מעורר התלהבות ללמוד בצורה חדשה."

"מתקשר לעולם שלי קל יותר לשימוש אפשרות למגוון רחב יותר"

"אני מרוצה מזה שזה טכנולוגי ומגניב..."

הערות כלליות

בין תשובות התלמידים היו תשובות כלליות חיוביות, לדוגמא: "אני מרוצה מהכל"; "נוח מאד ללמוד"; "אין משהו שאני לא מרוצה ממנו", "כיף לי ללמוד עם האייפד" ועוד. יחד עם זאת היו מספר הערות שהביעו אי שביעות רצון מהשימוש באייפד, למעט הערות שהודגמו בקטגוריות עצמן, היו מספר תשובות שהתייחסו ל**בעיות טכניות** (עליהן יפורט בסעיף הבא) וכן מספר **תגובות כלליות** של חוסר שביעות רצון מהאייפד:

דוגמא לבעיות טכניות:

"הקל-ספר לא עובד לי מתחילת השנה ובגלל זה אני לא יכולה להיכנס לספרים שאינם

נמצאים בכותר."

"שלא נותנים להטעין בכיתה, חייבים לדאוג להטעין..."

דוגמא לתגובות כלליות:

"שזה לא נוח ומסורבל ונתקע"

"אני לא אוהבת ללמוד עם אייפד"

"אין ממש משהו שאני באמת מרוצה ממנו"

13. הגורמים לשיפור הלמידה באמצעות הטאבלט

סעיף זה מתאר את תשובות התלמידים לשאלה פתוחה בה התבקשו לתאר באופן חופשי את ההיבטים שהיה רוצה לשפר בלמידה עם הטאבלט. תשובות התלמידים חולקו לשבע קטגוריות: **היבטים טכניים**; **פדגוגיה**; **תקשורת ויכולת ריכוז**; **בריאות**; **הצעות לשיפור כללי**.

היבטים טכניים: תשובות התלמידים התייחסו לרב לשלושה נושאים עיקריים: **תשתית**; **חומרה**; **ואפליקציה**:

תשתית: רבים מהתלמידים ציינו את נושא מהירות הגלישה באינטרנט בבית הספר כנקודה לשיפור, כמו כן ציינו כי לעיתים הגלישה ברשת מקוטעת ולא ניתנת לקליטה בכל שטחי בית הספר.

"אינטרנט יותר מהיר וגישה יותר טובה"

"אינטרנט בבית הספר קצת איטי"

"לפעמים בעיות טכניות הקשורות באינטרנט מפריעות למהלך השיעור."

"קשה יותר ללמוד באיפד, יותר נח בספרים למרות הכובד וכשצריך להתכונן למבחנים אז זה לא נוח שלא כל הספר מול העיניים ולא נח לדפדף באיפד. זה לוקח יותר מידי זמן עד שפותחים את הספרים לשיעור ויש הרבה תקלות מעצבות"

חומרה: התלמידים ציינו כי קיים קושי לטעון את המכשיר בבית הספר. כמו כן, חיי הסוללה אינם ארוכים. נקודה זו יש צריכה להיבדק האם מקורה בבעיה טכנית הכרוכה במספר שקעים בכיתה או במדיניות בית הספר:

"לאפשר להטעין את הטאבלט בבית הספר"

"...זה שכשאינ לא סוללה או כשהוא בתיקון אי אפשר לעשות שיעורי בית בכלל"

אפליקציה: תלמידים ציינו כי מחד ישנם באגים ובעיות שונות באפליקציה בה משתמשים ללמידה (קלספר) מאידך ציינו התלמידים כי היו מעוניינים שתהיה אפליקציה המאפשרת לכתוב ב-iPad (מחברת), ואפשרות לראות שני ספרים בו זמנית (לעבוד במספר חלונות במקביל):

"הייתי רוצה שתהיה גם אפליקציה שתחליף את הכתיבה במחברות."

"שיהיה ניתן ללמוד וגם לכתוב באיפד במקום במחברות."

"לכתוב בטאבלט כמו במחברת"

"שנוכל להיות בשתי ספרים בו זמנית":

"הייתי רוצה שקל ספר יהיה יותר נגיש ויתקנו את הבעיות בתוכנה ובכותר."

"שיהיו פחות תקלות בתוכנת הקלספר כי הרבה פעמים אני מוצאת את עצמי בלי ספר אבל לא כל הזמן..."

"אפליקציית הספרים בטאבלט לפעמים מסורבלת ואיטית"

"שיתקנו את הבאגים בתוכנה של ספרי הלימוד."

"הייתי רוצה לשפר את זה שיש כל כמה הזמן באגים באפליקציה של הספרים"

פדגוגיה: התלמידים הביעו עניין בשילוב רב יותר מגוון תכנים מעבר לחומרי הלימוד. הכוונה שימוש בעזרים נוספים כגון מצגות, סרטונים והמחשיות מעבר לתכנים הקיימים בספרי הלימוד:

"שיעורים יותר מעניינים ויותר פעילויות עצמאיות (למידה באופן עצמי) ושיעורים עם יותר תוכן שהוא לא רק הספר!!!"

"מה שהייתי רוצה לשפר בלמידה עם האייפד זה שהמורות ינצלו את הלמידה באייפד יותר ולא רק בספרי הלימוד לדוגמה להראות סרטונים או מצגות."

"להשתמש יותר בחומרים מחוץ לספרי הלימוד."

"הייתי רוצה שהמורות יעבירו דרך הטאבלט יותר מצגות וכך יהיה ניתן להנות מן הלמידה"

"הייתי רוצה לראות מצגות המחשות וכו' רבות יותר לכל נושא, ותוספות לקלספר."

תקשורת ויכולת ריכוז: מספר תלמידים התייחסו למידת הסחת הדעת שנוצרת בקרב התלמידים בכיתה כתוצאה מהשימוש בטאבלטים, במיוחד בהקשר של עבודת צוות והקשרים החברתיים. תלמידים מציינים כי המשחקים הקיימים במכשיר מפתים לשחק בשעת השיעור ומקשים על הריכוז, כמו כן היו תלמידים שצינו שגם אם הם עצמם לא משחקים, כשרואים אחרים המשחקים בזמן השיעור הדבר מוציא אותם מריכוז:

"שיהיה חסום למשחקים כי נורא קשה להקשיב לשיעור שיש מולך כלי עם אלף משחקים וזה משפעי מאוד על הקשר החברתי לרעה כי כשאני מדבר עם חברים אני רוצה שהם יסתכלו עליי ולא על האייפד"

"שלא יהיו אייפדים בהפסקות - בהפסקות, התלמידים כל הזמן עם האייפדים וכמעט ואין תקשורת ביניהם."

"...שתהיה עבודת צוות לא כמו עם האייפד שכל אחד לעצמו ויש ילדים שכמעט לא רואים עולם בגלל האייפד הם כול היום על זה במקום לצאת החוצה לראות עולם אז לפי דעתי צריכים שיעורים לפעמים עם האייפד"

"שלא יהיה אפשר לשחק בהם במהלך השיעור (עם אפליקציה או משהו) מכיוון שבמהלך השיעור אתה מתפתה לשחק ואז אינך מרוכז בשיעור"

"שיביאו מכשיר שעובד את ורק בקשר ללימודים ולא תהיה האפשרות לעבור למשחקים"

"הייתי רוצה שפחות ישחקו במהלך השיעור כי זה מפריע מאוד ללמידה וזה מסיט את הריכוז מילדים אחרים שצופים במסך של הילד ששיחק."

"שילדים פחות ישחקו כי זה מוציא את כולם מריכוז כי גם מתי שאתה לא משחק ומצליח לא להתפתות אז ילדים אחרים משחקים וזה מוציא אותי מריכוז."

נזקי בריאות: בנושא זה ציינו מספר תלמידים קטן את החשש מקרינה של המכשירים, שני תלמידים התייחסו לכאב ראש ועיניים וקושי להסתכל על המסך יום שלם.

"כלום רק שינסו לעשות משהו שיהיה עם פחות קרינה..."

"הייתי רוצה להפסיק ללמוד באייפד, זה אולי נוח ושימושי אבל זה ממלא אותנו קרינה..."

"אין כל כך מה לשפר, הדאגה היא הכמות של הקרינה שאנחנו סופגים בכל יום. למרות שיש לי פלאפון ואני נמצאת איתו בכל מקום, כל הזמן שאני בכיתה אני סביב קרינה בדרגה ממש חזקה בגלל שלכל ילד בשכבה יש כבר אחד כזה"

"דרך להפחתת כאבי הראש והעיניים"

"קשה להסתכל על המסך במשך הרבה שעות זה עושה כאב ראש"

"לא אין מה לשפר למרות שמצב העיניים שלי החמיר בעקבות הלמידה באייפד"

כללי: מספר תלמידים ציינו כי אין להם מה לשפר והם מרוצים באופן כללי מהלמידה באיפד לעומתם היו תלמידים מעטים שהביעו מורת רוחם מהלמידה באמצעות האיפד:

"אין לי מה לשפר באיפד."

"לא הייתי רוצה לשפר אני הייתי רוצה שזה יישאר ככה בדיוק אותו דבר."

"אני מאוד מרוצה מהלמידה מהאיפד ואיני לא רוצה לשנות כלום."

"אני מעדיפה להיות בלי האיפד בכלל"

"להפסיק ללמוד עם טאבלטים"

"איני אוהבת את רעיון האיפדים בכללי"

סיכום

ממצאי הסקר אשר תוארו לעיל מלמדים על מידת שביעות רצון גבוהה בקרב התלמידים בכל הקשור ללמידה בשילוב הטאבלט. יש רצון גבוה עד גבוה מאוד של מרבית התלמידים להמשיך וללמוד בשילוב הטאבלט והם מציינים כי יש הבדל משמעותי בין הלמידה הרגילה ללמידה עם הטאבלט.

למרבית התלמידים ישנו ניסיון שימוש קצר של שנה עד שנתיים עם מכשיר הטאבלט הן באופן כללי והן לצורכי למידה בפרט. מרבית הזמן המושקע במהלך השבוע (מעל שש שעות) נעשה לצורכי למידה וזאת בעיקר במרחב הכיתתי. בנוסף לכך, משקיעים התלמידים בין שעתיים לארבע למגוון פעילויות שונות כגון: סרטים, מוסיקה, חיפוש מידע ותקשורת עם חברים אשר מתבצעים במרחב הביתי או במקום אחר כגון: זמני נסיעה.

התרומה הגבוהה ביותר של הלמידה באמצעות מכשיר הטאבלט נמדדה במקצועות כישורי שפה, אנגלית, היסטוריה ומדעים בשאר המקצועות התרומה הינה מעטה יותר ומצריכה מחשבה ובחינה נוספת.

מרבית התלמידים משתמשים במגוון יחסית צר של יישומים לצורכי הלמידה, הבולטים הינם: ספרי הלימוד, גלישה באינטרנט וחיפוש מידע, אפליקציות כגון מצלמה ומשחקים. שימוש מועט יותר נעשה ביישומים כגון עבודה שיתופית, יצירת מולטימדיה ותקשורת עם חברים. מרחב היישומים הלימודיים במכשירים הניידים מאפשר למידה עשירה ומגוונת ויש צורך לבחון דרכים להעמיק את השימוש בכלים נוספים. יחד עם זאת חשוב לציין כי התלמידים ציינו שהם עושים שימוש רב בחומרים הנוספים שמעלים המורים לאתר וכי אלה מסייעים להבנת החומר.

מידת התרומה של הלמידה באמצעות הטאבלט נתפסת בעיני התלמידים בעיקר כאפשר להגיע למידע רב ומגוון, היכולת להגיע ביתר קלות לחומרי מידע רבים, למידה גמישה במקום ובזמן וכן למידה מהנה, מגוונת ועשירה יותר.

מדברי התלמידים עולה שהשימוש בטאבלט אינו מעודד יצירת תקשורת עם חברים ואף יש שצינו כי מהווה גורם מפריע בעיקר בהפסקות בהקשר החברתי. יחד עם זאת ציינו התלמידים

כי השימוש בטאבלט אינו יוצר תחושת בדידות. מעטים ציינו כי הטאבלט מסייע עבורם ליצור קשר טוב יותר וישיר עם המורים.

התלמידים חשים נוחות רבה בהפעלת הטאבלט וסביבת הלמידה. הם מציינים כי השימוש בטאבלט מעורר בהם תחושת אחריות, עצמאות וסקרנות. מרביתם מציינים את הנוחות הרבה בשימוש בטאבלט במקום נשיאת ספרים. הם אינם חשים כי הלמידה מסורבלת או מסיחה את דעתם, אולם חשוב לציין כי יש קבוצת תלמידים אשר הדגישה כי מגוון האפשרויות הקיימות בטאבלט מסיחות את דעתם וגורמות לחוסר ריכוז בשיעור.

לצד ההיבטים החיוביים ציינו התלמידים נקודות לשיפור. הבולטת מבניהן מתייחסת להיבטים טכניים הן של תוכנה ותשתית (מהירות גלישה, יכולת לטעון את המכשירים) והן של חומרה ותחזוקת המכשיר, אשר במקרה של תקלה משביתים את יכולת הלמידה של התלמיד.

מתוך סיכום הממצאים עולות מספר נקודות להמשך פעולה:

א. היבטים פדגוגיים - יש להרחיב את מגוון השימושים המאפשרים למידה באמצעות הטאבלט ובכך להעשיר את כישורי הלמידה של התלמידים ולתרום לעושר ולגיוון רב יותר של חומרי הלימוד. כמו כן יש לבחון כיצד מנתבים את הגברת המוטיבציה בעקבות השימוש בטאבלט לאפיקי למידה נוספים.

ב. היבטים חברתיים - בחינת מקומו של הטאבלט במערכת הקשרים של התלמידים. כיצד ניתן לנצל זאת לעידוד יצירת קשרים חברתיים ולמידה שיתופית.

כמו כן, לבחון לעומק את פרופיל התלמידים המשיבים ולזהות את הקשיים והאתגרים בכל אחת מן הקבוצות.

ג. היבטים טכניים - בחינה ושיפור תשתיות החומרה והתוכנה הקיימות בבית הספר, לרבות סביבת הלמידה באמצעותה לומדים התלמידים, אשר יאפשרו למידה "חלקה" יותר וגמישה (בכל מקום וזמן).

ד. מקצועות הלימוד - בחינה מעמיקה של תרומת הלמידה בטאבלט בכל אחד ממקצועות הלימוד תוך זיהוי הגורמים המסייעים ללמידה.

ה. יחסי מורה – תלמיד ואקלים כיתה - יש לבחון כיצד ניתן לנצל את היתרונות בשימוש בטאבלט לעידוד הקשרים בין התלמידים (לדוגמה באמצעות למידה שיתופית, יצירת רשת חברתית כיתתית ללמידה וכד') ובין התלמידים והמורים.

ו. צרכים מיוחדים - סקר זה אינו מתייחס לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים יש ליחד מחשה מקום לנושא בעבודה עתידית.